

Aulenteer Kroniekje

natuurpunt Aulenteer

België - Belgique
P.B.
3800 Sint-Truiden 1
BC 9423

P409288

Afgiftekantoor 3800 Sint-Truiden 1
Driemaandelijks - Jaargang 33 - Nummer 2
Uitgave nr. 30 - 2^e Trimester 2011

VU: Koenraad Van Meerbeek, Planterijstraat 21, 3800 Sint-Truiden

Kalender Kalender Kalender

JULI

Zondag 3 juli: Bezoek aan zwaluwboerderij en wachtbekkens van Bernissem

Samenkomst: 14u Baseliëk van Kortenbos

Gidsen: Richard Vandergeten, Annemie Verheyden en Jo Lammens

Organisatie: NP Aulenteer ism Watering - en Toerisme Sint-Truiden

Tip: Laarzen en verrekijker!

AUGUSTUS

Vlinderkursus 1, 7 en 13 augustus

Voor meer info en inschrijvingen: zie verder in het Kroniekje

Organisatie: Natuurpunt Aulenteer ism Natuurpunt Borgloon en Heers

Zondag 21 augustus: Dagwandeling in Berg-Butgenbach

Samenkomst: 8u30 kerk Nieuwerkerken

Gids: Omer Vanstraelen

Organisatie: NP Nieuwerkerken ism NP Aulenteer

Vooraf aanmelden (011/68.90.83), picknick meenemen, kostendelend samen rijden

Zaterdag 27 augustus: Over vleermuizen

Samenkomst: 20u bezoekerscentrum Nieuwenhoven

Gids: Omer Vanstraelen

Organisatie: PNC Nieuwenhoven ism Natuurpunt Nieuwerken en Aulenteer

SEPTEMBER

Fotografiecursus 16, 17, 23, 24, 30 september en 1, 7 en 21 oktober

Voor meer info en inschrijvingen: zie verder in het Kroniekje

Organisatie: Natuurpunt Aulenteer

Aulenteer Kroniekje

Tijdschrift voor leden van Natuurpunt Aulenteer

Gedrukt op 100% gerecycleerd papier

Inhoudstafel

Pagina

Woord vooraf – Koenraad Van Meerbeek-----	2
Website en Digitaal -----	3
Vlindercursus -----	4
Cursus natuurfotografie -----	5
Het wachtbekken te Bernissem – Richard Vandergeten-----	6
Bouw mee voor de akkervogels -----	8
Dieren in nesten in je tuin -----	9
Zwerfvuilopruiming in Overbroek – Diederik De Leersnyder -----	10
Zwaluwen in Gorsem-Dorp – Richard Vandergeten -----	11
Mergeldag te Gelinden – Diederik De Leersnyder-----	12
Wandeling te Rullingen – Marc Nicolai -----	13
Het voelsprietepad officieel geopend – Diederik De Leersnyder-----	14
Vogels in de kijker – Richard Vandergeten -----	16
Gobertangewandeling te Mélin – Diederik De Leersnyder-----	17
Solitaire en andere bijen – Johan Van Meerbeek -----	18
Het verkeersplatform in Sint-Truiden – Heleen De Clerq-----	20
Weetjes van Diederik – Diederik De Leersnyder-----	21

Kroniekje

Verantwoordelijke uitgever, redactie & vormgeving:

Koenraad Van Meerbeek – Planterijstraat 21, 3800 Sint-Truiden

E-mail: info@aulenteer.be - tel. 011 67 45 60

Artikels: enkel de auteur is verantwoordelijk voor inhoud en stijl.

Tel. voorzitter Diederik De Leersnyder: 011 69 16 22

Aulenteer

Al onze activiteiten handelen over natuur, cultuur en milieu. Elke eerste zondag van de maand is er een geleide natuur- en cultuurwandeling, georganiseerd door Toerisme Sint-Truiden en de Aulenteernatuurgidsen. Een wandeling duurt maximaal 2 uur, tenzij anders is vermeld. Graag aangepaste kledij. Honden thuislaten a.u.b.

Voor slechts €7,50 per jaar wordt u uitgenodigd op de activiteiten van Aulenteer en ontvangt u ons driemaandelijks tijdschrift het 'Aulenteer KRONIEKJE' met activiteitenkalender. Adres: Aulenteer Natuur.huis, Kleinveldstraat 54, 3800 Gelinden (Sint-Truiden) - rekeningnummer: 001-0765746-07 - Tel. 011 69 16 22.

U kunt ook voor een volwaardig Natuurpuntabonnement kiezen, dan schrijft u €24,- over op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding Aulenteer.

Woord vooraf Woord vooraf Woord vooraf

Een tijdje na het verschijnen van het eerste Kroniekje van dit jaar, kreeg ik een mailtje in mijn elektronische brievenbus (info@aulenteer.be). Het was een mail van Mr. Firmin Aerts, oud-burgemeester van Sint-Truiden en oud-staatssecretaris. Hij wenste allereerst de medewerkers van dit tijdschrift een dikke proficiat en verder ook "de nodige creativiteit en engagement om deze mooie "traditie" verder te zetten".

Daarop volgde een aanvulling op het artikel van "De legende van de Waterman" dat verschenen is op de achterflap van de vorige editie van het Kroniekje. Deze aanvulling wil ik jullie niet onthouden:

"De auteur is wijlen Georges Vandenborne, erestadssecretaris. De tekening is van Raoul Chanet.

Toen ik schepen was te Sint-Truiden (vanaf 1965) nam ik het initiatief van een driemaandelijks informatieblad: "HIER en NU". In de redactieraad zetelde de heer Georges Vandenborne. Vanaf 1974 verzorgde Georges "een legende". Al deze legendes spelen zich af in Bernissem-Bautershoven waar hij is opgegroeid.

De Waterman verscheen in n° 24- herfstnummer 1975.

Er zijn er zo in totaal 8 verschenen. De tekening was telkens van Raoul Chanet."

Koenraad

Website Website Website

Je kan onze eigen website nog altijd vinden op:

www.aulenteer.be

Daar kan je terecht voor de kalender, foto's, informatie over onze natuurgebieden en heel wat andere interessante informatie! De website is nog volop in opbouw en zal in de toekomst nog aangevuld worden.

Heb je vragen over de website, suggesties, interessante informatie of foto's voor de website: aarzel niet om mij te contacteren op **info@aulenteer.be**.

Koenraad

Digitaal Digitaal Digitaal

In de vorige editie kon je lezen dat wij vanaf heden het Kroniekje ook digitaal aanbieden. Dit omdat wij vonden dat we beter moesten doen dan enkel het gebruik van gerecycleerd papier. 15 leden hebben dit Kroniekje in hun elektronische postbus ontvangen. Maar met bijna 400 gezinnen als lid kan Aulenteer nog veel beter doen.

Dus aarzel niet: de aanbieding staat nog steeds open! Ben je nog niet overtuigd van de voordelen van elektronische versie van het Kroniekje? Hier volgen de voordelen nog eens op een rijtje:

- ✓ Er wordt geen papier meer gebruikt en dus worden er ook geen bossen meer voor gekapt
- ✓ Je ontvangt het Kroniekje in kleur! Foto's hebben ook een betere kwaliteit
- ✓ Het geld dat bespaard wordt, kunnen we dan weer gebruiken voor de aankoop en onderhoud van onze natuurgebieden

Kortom: alleen maar voordelen! Als je een digitale versie in plaats van een papieren versie wilt ontvangen, stuur dan een mailtje met je naam, adres en de vermelding dat je het Kroniekje digitaal wilt ontvangen naar **info@aulenteer.be**.

Natuurpunt Aulenteer

Vlinderkursus Vallei vd Herk 2011

Project "ambassadeurs van de biodiversiteit"

Dartelende vlinders trekken ieders aandacht maar herkennen we deze mooie insecten ook? Weten we ook op welke planten welke vlinder voorkomt en hoe zijn levenscyclus eruit ziet? De laatste decennia zijn door wijzigingen in landbouw- en bosbouwpraktijken, gebieden zoals soortenrijke graslanden en kapplekken in bossen erop achteruit gegaan. Als gevolg daarvan zijn ook veel vlindersoorten verdwenen of op de rode lijst verschenen. Beslist een boeiende wereld om veel over te leren!

De cursus zal doorgaan in het **Natuur.huis, Kleinveldstraat 54 in 3800 Gelinden (Sint-Truiden)** op maandag 1 augustus 2011 om 19u30 tot 22u30 (theorie), zondag 7 augustus (14u) en zaterdag 13 augustus 2011 (14u) (beide praktijklessen)

Kostprijs: De bijdrage voor Natuurpuntleden bedraagt 10 euro. Voor niet-leden word een bijdrage van 24 euro gevraagd.

Inschrijven: Door overschrijving op rekening 457-8028201-02 Natuurpunt Borgloon p/a Jesserenstraat 56 3840 Borgloon met vermelding "vlinderkursus 2011 + lidnummer". De inschrijving is pas definitief als de betaling is gebeurd .

Organisatie: Natuurpunt Aulenteer, Leefmilieu Natuurpunt Borgloon, Natuurpunt de Herk Heers i.s.m. Natuurpunt Limburg en het RLH&V

Cursus natuurfotografie voor beginners

Deze cursus mikt op natuur en fotografieliefhebbers met een fototoestel of met plannen er één te kopen. er is geen voorkennis vereist. De cursus bestaat uit theorie en praktijkworkshops.

Tijdens de theorielessen wordt er ingegaan op de basis van fotografie, het materiaal, belichting, iso, sluitertijd, compositie, landschap, macro, dieren, ethiek,... De laatste les is een bespreking van zelfgemaakte ingezonden foto's.

Locatie: Deze cursus gaat door in Natuur.huis, Kleinveldstraat 54 in 3800 Gelinden (Sint-Truiden). De praktijkworkshops gaan door in de omgeving van het cursuslokaal.

Data:

Vrijdag 16, 23, 30 september en 7, 21 oktober. Telkens van 19u30 tot 22u00

Zaterdag 17, 24 september en 1 oktober telkens van 9u00 tot 11u30

Lesgevers: De cursus wordt afwisselend gegeven door Peter Chanet, Danny Froyen en Kris Hermans

Kostprijs: € 48 voor leden; € 60 voor niet-leden

Info bij Natuurpunt Limburg

Tel: 011 24 60 20

E-mail: info@natuurpuntlimburg.be

Inschrijven Door overschrijving op KBC 451-8537751-40 met vermelding fotografie cursus (en lidnr Natuurpunt)

Na inschrijving ontvang je een gedetailleerde beschrijving van de cursus met praktische info.

Opgelet! Het aantal deelnemers is beperkt (max 20).

Het wachtbekken van Bernissem

De winter van 2010-2011 zal in ons geheugen gegrift blijven als een lange ,zeer koude winter, met heel veel sneeuw en grote wateroverlast in gans België in de daaropvolgende dooi- en regenperiode.

De gemeente Sint-Truiden had reeds in de voorbije jaren veelvuldige maatregelen getroffen om deze jaarlijks terugkerende watersnood en modderstromen in goede banen te leiden. Zo moest o.a. een gordel van wachtbekkens in Gingelom, Borlo, Halmaal, Velm, Bevingen, Bernissem, enz., de bevolking beschermen tegen het vernietigend overstromingsgevaar. Het wachtbekken van Bernissem bestaat uit 3 bufferbekkens, gelegen in de vallei van de Melsterbeek. Na de winter 2010-2011 heb ik zelf kunnen constateren hoe deze bekkens compleet gevuld waren met overtollig Melsterbeekwater(+/- 280.000.000 l).

Blauwborst

In de maand maart en vooral in de droge maand april 2011 daalde dan het waterpeil in deze bekkens overal terug tot een normaal peil. In het grootste wachtbekken van Bernissem (gelegen langs de Expressweg N722) zakte het water minder snel weg en waren er overblijvende, grote meertjes water en rietpartijen. Ook in het daarlangs liggend maïsstoppelveld

bleef het grondwater lange tijd aanwezig. Deze situatie creëerde een ideaal rust- en foerageergebied voor de vele trekvogels op weg naar hun noordelijke broedgebieden. Vele zeldzame eenden, steltlopers, roofvogels, zangvogels, enz. streken neer op dit nieuw stukje 'Zwin'. En de resultaten bleken en blijken tot op heden effenaf verbluffend. De leden van de Vogelwerkgroep Fruitstreek noteerden tot op heden (8/05/2011) in en rondom dit grote wachtbekken 110 verschillende soorten vogels, waaronder een groot aantal zeer zeldzame exemplaren. Een volledige lijst opsommen van al deze waargenomen soorten in het wachtbekken van Bernissem, is een onbegonnen zaak, daarom enkele tophits die voor altijd in ons geheugen geprent zullen blijven:

Eenden: Krakeenden, slobeenden, zomertalingen, wintertalingen, tafeleenden, kuifeenden, dodaars, wilde eenden, meerkoeten. Speciaal te vermelden is de aanwezigheid geweest van een Pijlstaarteend.

Steltlopers: Zilverplevieren, Bontbekplevieren, Kleine Plevieren, Bokjes, Watersnippen, Grutto's, Regenwulpen, Wulpen, Zwarte Ruiters, Tureluren, Witgatjes, Bosruiters, Oeverlopers, Temmincks Strandloper, Kemphanen, Zwarte Ruiters. De kampioen onder de steltlopertjes die

wekenlang, alle dagen in april tot begin mei, in Bernissem terug te vinden was, is de Groenpootruiter (*Tringa nebularia*). Op 28 april 2011 bereikte zijn aanwezigheid aldaar een piek met 16 stuks. Zoiets hadden

Groenpootruiter

ze in Limburg nog nooit meegemaakt. Een nieuw record was geboren! Maar op 28 april 2011 kwam dan de geweldige apotheose, het kersje op de taart: de aanwezigheid van een Rosse Franjepoot (*Phalaropus fulicaria*, een zeer zeldzaam steltloperje). Van heinde en verre kwamen vogelspotters en natuurfotografen toegestroomd

om dit uniek moment te beleven.

Reigerachtigen: Blauwe reigers en Grote Zilverreigers. Op 8 april werd de uitzonderlijke aanwezigheid van een Purperreiger (*Ardea Purpurea*) genoteerd!

Zangvogels: Zwartkop, Tuinfluiter, Boomkruiper, Keep, Groenlingen, Putters, Kneu's, Rietgorzen, Geelgorzen, Paapje, Gele en Witte kwikstaarten, Grote Gele kwikstaart, Noordse Kwikstaart, Blauwborsten.

Allerlei: Ooievaar, Aalscholver, Zeearend, Bruine- en Blauwe Kiekendieven, Sperwers, Havik, Boomvalken, Waterrallen, Holenduiven, Zomertortels, Zwarte Specht, Veldleeuwerik, Staartmezen, Fitis, Grote en Kleine Karakiet, Bosrietzangers, Rietzangers.

Opgelet! Voor de geïnteresseerden: Het wachtbekken van Bernissem wordt door Natuurpunt Aulenteer bezocht tijdens onze Zwaluw- en Bernissemwandeling van zondag 3 juli (zie ook kalender). Bijeenkomst aan de basiliek van Kortenberg om 14.00 uur. Iedereen is welkom, ook niet-leden, de wandeling is gratis! De gidsen zijn Jo Lammens (watering Sint-Truiden), Annemie Verheyden (wilde planten en kruiden) en Richard Vandergeten (vogels).

Rosse franjepoot

Tekst: Richard Vandergeten, foto's: © Dirk Ottenburghs

Bouw mee voor de akkervogels

De Veldleeuwerik, Grauwe gors, Geelgors, Patrijs en Ringmus leven allemaal op of langs het veld en zijn dus akkervogels. Omdat onze velden de laatste jaren zo drastisch veranderd zijn, ging ook hun aantal er dramatisch op achteruit. Om ze van de ondergang te redden moet er veel gebeuren en dat op grote schaal. Met onze tips richten we ons dan ook vooral op de landbouwers en andere grootgrondbezitters. Bouw met ons mee voor de akkervogels.

TIP 1: behoud de akkerranden

Vroeger stond er rond elke akker een zoom die niet bewerkt werd. Op die akkerranden groeide er dan struikgewas, kruiden, een haag of wilde bloemen. Verschillende akkervogels hebben zo'n buffer nodig om in te schuilen, te nestelen of eten te vinden. Andere akkervogels zoals de veldleeuwerik hebben dan weer behoefte aan nestelplekjes in het open veld. Omdat de noden van de akkervogels zo specifiek zijn, heeft de Vlaamse Landmaatschappij, oftewel VLM beheersplannen op maat uitgewerkt die de akkervogels er terug bovenop moeten helpen.

TIP 2: voorzie extra voer

Veel akkervogels vinden nog te weinig voedsel in het najaar. Vroeger werden er tijdens de oogst genoeg granen en zaden gemorst en bleven er na de oogst al eens een paar halmen staan. De moderne landbouwmachines laten nog maar weinig over voor de akkervogels.

Net zoals we de mezen in onze tuin bijvoederen, zouden we de akkervogels op het veld ook wat extraatjes moeten gunnen. En ook daar krijgen de welmenende landbouwers subsidies voor.

TIP 3: koop b. akkerbrood

In de provincie Limburg kan je b. akkerbrood kopen. Dat is brood afkomstig van akkervogelvriendelijke akkers. Het is een mooi initiatief van Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren vzw en het werkt. Op de nieuw aangelegde akkers werden al zeer zeldzame akkervogeltjes gespot. Ze komen dus terug als we ze helpen. En helpen doe je al door een lekker b. akkerbrood te kopen. Vraag er naar bij je bakker!

Bron: Dieren in Nesten.

Dieren in nesten in je tuin

Het gebeurt niet alle dagen dat de vereniging een boek kan publiceren om een breed publiek te bereiken. Door de samenwerking met Dieren in nesten (één) is dat wel gelukt. Natuurpunt heeft een groot aantal tips om een tuin natuurvriendelijk in te richten gebundeld in het leuke boek: Dieren in nesten in je tuin (uitgeverij Borgerhoff en Lamberigts). Elk "biotoopje" op en rond het huis wordt besproken: zolder, schuur, terras, vijver, border, haag, gazon, bomenrij, Het boek is bedoeld voor mensen die graag iets willen leren kennen over algemene soorten in de tuin en hoe ze hun steentje kunnen bijdragen om in elke tuin een stukje natuurgebied te maken.

Het boek is geschreven door medewerkers van Natuurpunt en rijk geïllustreerd door fotografen die als vrijwilliger voor Natuurpunt actief zijn. Het is verkrijgbaar in de natuur.winkel (18euro voor leden). Te bekijken op www.natuurpunt.be/boekdiereninnesten

Zwerfvuilopruiming in Overbroek

Zaterdag 19 maart hielden we in het kader van de zwerfvuilopruimdag met Limburg.net een geslaagde actie. Het fietspad, de Haagstraat en de Beemdenstraat aan het natuurreservaat Overbroek werd onderhanden genomen. We kregen goede handschoenen, slechte signalisatievestjes,

slappe vuilniszakken en grijpers die we onmiddellijk naar af stuurden (niet nodig: wij werken met de handen!).

Een tiental zakken, plus een enorm sluikestort werd uit de bermen gehaald. We mogen echter ook de drie auto- en vrachtwagenbanden, de grote hoeveelheid plastic en beton niet vergeten. Dit plastic was zo weerbarstig dat we zondag en

maandag nadien dienden verder te werken (met behulp van een tractor. Zwaar werk.

We profiteerden ook van het goede weer om even de uitschieters van onze haag naast de biotuin te liquideren. En Marijke en Rik staken de handen uit de mouwen met de palenklopper om nieuwe infoborden rechtop te krijgen. Vera, Johan, Lore, Toon, Diederik, Marijke en Rik waren van de partij.

Groot was het plezier als we boven onze hoofden de eerste 2 boerenzwaluwen van het jaar 2011 mochten zien in de lucht. Toch was mijn moed diep in mijn schoenen gezakt bij het naar huis rijden. Nadat een fietser een lege petfles zomaar wegkieperde op de straat zag ik even verder op de grote baan dat een auto of een vrachtwagen een hoop

piepschuim verloren had en deze verspreid lag over de ganse weg en berm. Je ziet maar: het lijkt dweilen met de kraan open en dat is het ook. Strenger optreden. Alle vaststellingen van sluikestorten omzetten in een fikse boete lijkt ons een efficiënte inspanning.

met dank aan de stadsarbeiders die alle afval oplaadden. Diederik

Gorsem-dorp, een nieuw toevluchtsoord voor huiszwaluwen !

Op vrijdag 11 Maart 2011 installeerden André Vanmarsenille en Richard Vandergeten (beiden lid van Aulenteer) een mestplankje voor huiszwaluwen, ten huize van de heer Ferdinand Lenaerts, Gorsem-dorp 40. Zo een mestplankje moet de hinderlijke ontlasting van de huiszwaluwen tot een minimum beperken.

Ook aan de dakoversteken van enkele andere huizen in dezelfde straat, nl Gorsem-Dorp nr 56 en nr 78 , vonden we nesten en kunstnesten voor huiszwaluwen terug.

De kunstnesten aan het huis, Gorsem-dorp nr 56 kregen zelfs van de eigenaar menselijke voornamen toebedeeld zoals: Albertina, Johnny, Guido en Martin.

Huiszwaluwnesten, in tegenstelling tot boerenzwaluwnesten, vind je bijna nooit terug in boerderijstallen of in andere binnenloodsen, maar steeds aan de buiten- en onderzijde van dakoversteken (voorkeur voor witkleurige oversteken)

van boerderijen, huizen, poortgebouwen, vensterportieken enz.

Het huiszwaluwnest is een gesloten, komvormige, modderachtige bolstructuur met slechts een kleine opening bovenaan. Dit in tegenstelling met een boerenzwaluwnest, dat een meer halve, open, modderachtige bolstructuur heeft.

Wie nog veel meer over deze moedige acrobaten van ons luchtruim wil vernemen nodigen we hierbij uit op onze leerrijke Aulenteerwandeling van Zondag 03/07/2011. We bezoeken dan o.a. een boerderij in Kortenbos waar boeren- en

huiszwaluwen vredevol samenleven (het samen voorkomen in één boerderij is uniek) .Afspraak aan de kerk van Kortenbos om 14.00uur.

Mergeldag te Gelinden

Dit jaar werd op Pasen (24 april) een kleine mergeldag georganiseerd te Gelinden. Er was bezoek vanuit Overbroek, Sint-Truiden, Batsheers en Waregem. Hieronder vind je enkele sfeerbeelden van deze mergeldag (Luc pacque die uitleg geeft over de plantenfossielen in de Mergels van Gelinden).

Wandeling 1 mei 2011 te Rullingen

De gidsen waren Marc Nicolai en Richard Vandergeten, ipv Johan Van Meerbeek die zich liet verontschuldigen.

Muurleeuwenbek

Bron: Biopix.nl

Het was mooi zonnig weer rond 18°, een uitstekend wandelweer. De gidsen inbegrepen, telden we 10 aanwezigen, allen rond de 60. Het was een zeer geïnteresseerde groep die heel veel belangstelling toonde voor de talrijke bloemen en planten die in bloei stonden. Men stelde veel vragen en iedereen luisterde aandachtig. Onder de planten bevonden zich een paar zeldzame exemplaren o.a. het Muurleeuwenbekje dat we aantreffen op de

omheiningmuur van het klooster van Cohlen.

Nog een ander zeldzame plant was de Kruisbladwalstro langs de bermen van de weg. De Kruidvlierbes troffen we aan langs de oude spoorwegroute St-Truiden-Tongeren, nu aangelegd als fietsroute.

De wandeling was 9 km lang en voerde ons door prachtige holle wegen, hoogstambomen en enkele beekjes.

Om de wandeling af te sluiten en om nog verder over de rijke beplanting na te praten zijn we gezellig iets gaan drinken in taverne de Klee.

Marc Nicolai

Kruisbladwalstro

Bron: kuleuven-kortrijk.be

Het Voelstprietepad officieel geopend!

In het privédoorn van het Kasteel Nieuwenhoven werd op 16 april 2011 een wandelroute geopend. Het is een wandelroute waar al je zintuigen kunnen geprikkeld worden tijdens een route door het fraaie landschap, de rijke geschiedenis, de natuur en de stilte. Je kan er proeven van het eetbaar bos van Samenland en ontdek de principes van Permacultuur.

Openingsuren zijn: Vanaf nu tot en met de laatste zondag van september kan je er op elke woensdag, vrijdag, zaterdag en zondag vanaf 10u tot 18u starten met de wandeling. Het Voelstprietepad is enkel toegankelijk voor personen met een geldig toegangsticket. De toegangsprijs is €5, kinderen betalen de helft en onder de 3 jaar is het gratis. Stevige wandelschoenen of laarzen zijn gewenst. Er kan ook een geleide wandeling aangevraagd worden (€25): Reservatie 011/686410 of per e-mail info@kasteelnieuwenhoven.be. Je ontvangt een heel goede kaart bij de start.

De wandelroute is een prachtige route langsheen verschillende speciale natuurstukjes. Zo zie je een stuk van het bos, de weilanden met de alpaca's, de grote liggende Valse acasiaboom, de vijvers, de fontein met de elfenplek, de ijskelder, het Samenland, de Permacultuur en het kasteel met een café met in de trappenhal een tentoonstelling over de geschiedenis van het kasteel. Rustig genieten!

Alpaca's (Bron: itsnature.org)

Wat is Samenland?

Samenland is een uniek project, waarbij je voor een vast bedrag per jaar, wekelijks en biologisch groentepakket kan afhalen of zelf oogsten dat geteeld wordt volgens de principes van permacultuur. Het is een vorm van Community Supported Agriculture oftewel 'Landbouw Ondersteund door de Gemeenschap'. Via deze kwaliteitsvoeding zorg je niet alleen voor jezelf, maar help je ook direct mee om en stuk landschap in je eigen omgeving gezond te houden! Je kan ook meewerken op het land, en deelnemen aan de zaai- en oogsteesten. Breng gerust ook kinderen mee, zodat ze zelf kunnen zien en ervaren waar hun eten vandaan komt. Kinderen kunnen ook al spelend werken

met leem, ze kunnen ook stropotten maken, met de tarzankoord springen, enz.

Wat is Permacultuur?

Permacultuur is samenwerken met de natuur om een betere wereld voor ons allemaal te maken. Als we de natuur observeren zien we dat er een systeem van principes aan het werk is. Permacultuur gebruikt deze principes om geïntegreerde systemen te ontwikkelen voor onze voedsel- en energievoorziening, en een duurzame samenleving. Er wordt vanuit drie permacultuurprincipes gewerkt: 1. Zorg voor de aarde, 2. Zorg voor de mens en nr 3. eerlijk delen. Door iedere week gezonde groenten te betrekken zorgt u niet alleen voor uzelf, maar helpt u ook direct mee om een stuk landschap in uw eigen omgeving gezond te houden, en dat betekent weer een stukje gezonde aarde.

Permacultuur (Bron: kasteelnieuwenhoven.be)

Voelsprietepad is opgezet door de vzw De Bruisende Stilte in samenwerking met vrijwilligers.

Adres: Kasteel Nieuwenhoven, Engelbamp 55-57 in Melveren te Sint-Truiden. www.kasteelnieuwenhoven.be.

Diederik

Vogel in de kijker: De Kraanvogel

In de beginnendagen van maart 2011 werden vele Zuid-Limburgers overdonderend verrast, door een uitzonderlijk spektakel in de lucht. Massa's doortrekkende kraanvogels vlogen in V-formatie, op een hoogte tussen 1000m en 3000m over de fruitstreek. Ook 's nachts werd er lustig doorgevlogen, en het trompetterend geluid (= ouders die voortdurend naar hun jongen riepen) was duidelijk alom hoorbaar. Dat geroep van de volwassen kraanvogels moet het kraanvogelgezin samenhouden tot aan het volgend broedseizoen.

Deze kraanvogels vlogen van hun overwinteringsgebieden in N-Afrika, Spanje en Frankrijk (bekend is o.a. Lac du Der-Chantecoq, departement Marne, Haute Marne) naar hun broedplaatsen in N-Europa. Vooral de vaste trekroute via het eiland Rügen in Duitsland is zeer bekend bij alle vogelsspotters.

Door de aanhoudende, zijdelingse, hevige oostenwind, waren deze trekkende kraanvogels, over heel België (100.000stuks), Limburg en de Fruitstreek (zeker 25.000stuks), uitgewaaid en afgeweken van de normale route. Deze eerder afwijkende trekbeweging zorgde voor groot alarm in de binnenlandse en de buitenlandse luchtvaart. De radarinstallaties werkten dag en nacht op volle toeren. Vliegroutes en vlieghoogtes van burgerlijke en militaire vliegtuigen werden drastisch aangepast.

De Kraanvogel (*Grus grus*) heeft een lengte variërend van 96 cm tot 199 cm, en een vleugelbreedte variërend van 180 cm tot 222 cm. Het is dus een zeer grote vogel met zeer lange poten en een lange dunne hals. Het vluchtsilhouet van een Kraanvogel is eerder te vergelijken met dat van een Ooievaar (nl gestrekte nek en poten op één lijn met het

lichaam). Het verenkleed is grotendeels licht blauwgrijs, maar in de broedtijd meestal een roestbruine rug, door het inwrijven met modderig en ijzerhoudend veenwater.

Kop en bovenste deel van hals zijn zwart en wit; naakte huid op de kroon is eerder rood tot roodachtig(variabel).De slagpennen zijn grijszwart,contrasterend met de rest van het verenkleed.Het gemakkelijkst is de vogel echter te herkennen aan zijn" struisvogelachtige" staart.

In Oktober en November is er dan weer de omgekeerde trekbeweging van N-Europa naar het Zuiden toe.Ook dan hopen we weer op spektakel en geroep!

(tekst: Richard Vandergeten; foto's: Dirk Ottenburghs)

Gobertangewandeling te Mélin

Onlangs bezochten we Mélin, het dorpje bij Jodoigne dat bekend is vanwege de witte kalkhoudende zandsteen die daar al eeuwen ontgonnen wordt.

In Mélin, het Nederlands is Malen, heeft tientallen witsteen huisjes. Maar vergeten we niet dat bv in Onze Lieve Vrouw kerk in Sint-Truiden ook heel wat Gobertange steen gebruikt wordt en nog steeds wordt gerestaureerd met deze steen.

In de Gobertange steen zitten soms fossiele schelpen. De steen komt niet uit een rotsformatie, maar wordt als losse stenen uit de grond gehaald. Daarom zijn grote stenen zeldzaam.

Solitaire en andere bijen

Solitaire of wilde bijen zijn geen verwilderde honingbijen. Ze leven niet in groepsverband zoals de honingbij met een koningin, werksters en darren (mannelijke bijen). Een solitaire bij doet alles alleen; nest maken, voedsel zoeken, ei leggen. Soms liggen de nesten wel dicht bij elkaar zodat ze een soort kolonie vormen, maar samenwerken doen ze niet. Hun nesten maken ze in de grond, verticaal naar beneden, zoals de zandbijen, in taluds of rivieroeveren horizontaal, in holtes in stenen, in oude kevergangen, in dood hout, in holle rietstengels, of soms kauwen ze zelf nestholtes uit in verrot hout.

Solitaire bijen verzamelen voornamelijk stuifmeel. Dit is zeer eiwitrijk. Ze breken deze eiwitten af tot aminozuren en bouwen daar hun eigen eiwitten mee. In het vroege voorjaar zijn ze reeds actief doordat ze stuifmeel van wilgen en hazelaars verzamelen. Koolzaad, valse acacia en linden zijn later op het jaar zeer stuifmeelrijk. Monoculturen van maïs bevatten nauwelijks eiwitten en zijn niet nuttig voor bijen. Klimop is de laatst bloeiende plant in het najaar en is derhalve zeer nuttig voor de bijen. Solitaire bijen verzamelen geen nectar voor hun kroost, maar enkel voor hun eigen voedselvoorziening. Ze maken dus geen honing zodat het zinloos is om in de nesten van solitaire bijen naar honing te zoeken. Al wat je zal aantreffen is stuifmeelbrij met eitjes of larven.

Grijze zandbij (np-taxandria.be)

Hun holen bestaan uit gangetjes met tussenschotten, zodat celletjes gevormd worden die van mekaar gescheiden worden door een mengsel van leem en speeksel. In elk celletje leggen ze een eitje met stuifmeel. In de diepste cellen leggen ze bevruchte eitjes waaruit vrouwelijke bijen zullen komen. In de voorlaatste cel leggen ze

een onbevrucht eitje waaruit zich door parthenogenese (een soort van zelfontkieming) een mannelijke bij zal ontwikkelen. Doordat hier geen samengaan van een vrouwelijk ei en een mannelijke zaadcel voorkomt hebben mannelijke bijen slechts de helft van de chromosomen van een vrouwelijke bij. In de laatste cel leggen de vrouwtjes geen eitje. Indien een sluipwesp hier zijn eitje in legt heeft zijn larve dan ook geen eten.

Solitaire bijen vliegen maximaal 300 tot 400 meter ver. De honingbij legt vanaf zijn nestkast gemakkelijk drie kilometer af tot zijn voedselplant. Bijen zijn voedselvast: ze blijven dezelfde bloemen bezoeken tot alle stuifmeel en nectar op is. Hommels zijn niet bloemvast. Ze vliegen op alle bloemsoorten door elkaar.

Solitaire bijen leven maar één seizoen. Ze overleven door hun larven die overwinteren. Ze zien nooit hun nakomelingen, ze sterven als er

voldoende nesten met eieren gelegd zijn. Honingbijen leven meerdere seizoenen. Hun winterslaap duurt vijf tot zes maanden vanaf oktober. Alle vrouwelijke bijen kunnen steken. Solitaire bijen zijn evenwel niet agressief omdat ze geen kolonie te verdedigen hebben. Solitaire bijen hebben slechts een zeer kleine angel die niet door de huid van de mens kan dringen. De mannelijke bijen of darren steken niet. Darren leven enkel om de vrouwelijke bijen te bevruchten, wat ze in de vlucht doen, de zogenaamde bruidsvlucht. Eens ze gepaard hebben gaan ze dood.

De bijenpopulatie gaat in versneld tempo achteruit. De voornaamste oorzaken hiervoor zijn: minder voedselplanten door monoculturen en steriele cultuurbloemen, minder nestgelegenheid door de properheidsrage, sluipwespen en voornamelijk door de varroamijt. De varroamijt is een spinachtige met acht poten en is een uitwendige parasiet die zich voortplant op het broed van voornamelijk de honingbij, en hierbij bloed afzuigt. Uit de

Honingbij (Theeshop.nl)

aangetaste broedcellen komen misvormde en verzwakte bijen die een geringere levensduur hebben. De varroamijt heeft tweehonderd jongen per jaar. Eens een kolonie bijen besmet is sterft ze binnen de drie jaar uit. De varroamijt komt wereldwijd voor, behalve in Australië.

Bijen en hommels nemen het grootste deel van de bestuiving van planten voor hun rekening. Tachtig procent van de planten is voor bestuiving afhankelijk van insecten, de rest zijn windbestuivers. Vijfentachtig procent van deze insecten zijn bijen en hommels.

Peren hebben in hun bloemen maar tien tot twintig procent suikers. Bijen hebben minimaal dertig procent nodig. Wel komen ze af op het stuifmeel van de peren. De Conférenceperen hebben zelfs geen bestuiving meer nodig, ze vormen pitloze vruchten.

Ten slotte nog een woordje over wespen. Wespen zijn bijters, ze hebben twee grote kaken. Het zijn voornamelijk vleeseters, vooral van bladluizen en rupsen. Enkel vanaf juli tot september eten ze zoet, zodat ze dan in conflict komen met de mens.

De brede wespenorchis, die nog veelvuldig voorkomt, heeft voor zijn bevruchting vrouwelijke wespen nodig. Deze orchidee produceert immers feromoon van mannelijke wespen zodat de vrouwelijke wesp probeert te paren met de bloem. De orchidee zet hierbij stuifmeel af op de kop van de vrouwelijke wesp die ze dan bij bezoek van een andere plant afzet.

Johan Van Meerbeek

Samenwerking tussen stad en bevolking in verkeersplatform

Met het nieuwe mobiliteitsplan waait een frisse wind door Sint-Truiden, grote veranderingen zijn in aantocht.

Op 27 april werd in Sint-Truiden de eerste debatavond georganiseerd in verband met verkeersplatforms. De uitleg werd gegeven door Thomas Borremans van *de koepelorganisatie verkeersplatforms*. De organisatie wist al in een 11-tal gemeentes een platform uit de grond te stampen. Het begon in de rand rond Brussel en momenteel is hun grootste project de stad Mechelen.

Deze platforms hebben als doel de bevolking van de gemeente meer te betrekken bij de besluiten van de gemeenteraad omtrent de verkeerssituaties. Dat wordt duidelijk aan de hand van een van de slagzinnen: de 3 B's. Bewoners, burgers en betrokkenheid. Ook de vele I's en de E's spelen mee in het verhaal, zij vertegenwoordigen de instanties en de educatie. Tijdens het tweede deel van de avond kwamen schepen Roland Duchatelet en mobiliteitsambtenaar Johan Vangeffelen aan het woord. Vangeffelen introduceerde het nieuwe mobiliteitsplan, waar vooral uit duidelijk werd dat er nog veel besloten moet worden en dat er nog maar één ding besloten is: de P-route rond de stadskern. Al de beslissingen die nog genomen moeten worden, zouden in de toekomst besproken worden met het verkeersplatform. Dat, voor alle duidelijkheid, geen echt bevoegde functie heeft in de gemeente.

Heleen De Clercq

Weetjes van Diederik

- ✓ Iedereen in Vlaanderen heeft ondertussen gehoord van 'Rundskop'. Langs deze weg willen we de regisseur Michaël R. Roskam ook proficiat wensen.
- ✓ Maar wat vele leden niet weten is dat Michaël ook nog een druk bezig baasje was in onze JNM-piepwerking (jongerenwerking van onze afdeling van de Jeugdbond Natuurstudie en Milieubescherming van de jaren tachtig). Alias Michaël R. Roskam is de Michaël Reynders uit de tekenwinkel in de Breendonkstraat. Na het College ging hij naar Sint-Lucas in Brussel en daarna naar Maurits Binger Filminstituut in Amsterdam. Nog veel succes Michaël !!!
- ✓ Als je iets wil doen aan het zware verkeer op de Engelbamp, als je wil dat er een betere mobiliteit ontstaat op de Engelbamp en omgeving, moet je nu dringend aan het adres van het

gemeentebestuur van Sint-Truiden (johan.vangeffelen@sint-truiden.be) een berichtje sturen dat de test met de proefafsluiting goed is en dat deze mag bestendigd worden. Doorgaand auto en vrachtverkeer niet door kleine Engelbamp-sstraatje maar wel langs de Diestersteenweg of Hasseltsesteenweg.

- ✓ Sint-Truiden krijgt vijf oplaadpunten voor elektrische fietsen: aan de Winston, het Speelhof, De Statie Wilderen, De Pipel en De Kwast. Gingelom en Nieuwerkerken krijgen er geen.
- ✓ Merkwaardige planten gevonden in het natuurreservaat Bosberg: Wilde veldsla, Dicht en Stijf Havikskruid, Kattendoorn, Hokjespeul, Voorjaarszegge en in Opd'Hei: Klein Bronkruid, Stekelbrem, Watertorkruid, en de Mestzwam.
- ✓ Hoe zit dat nu met Fedcaf, de vereniging die de cafés verzamelt? Ze komt op om rokers in het café en ook deze caféhouders niet te straffen. Het lijkt er wel op dat de wereld op zijn kop staat: Deze vereniging moedigt nu echt aan om sigarettenrook in te ademen en alzo moedigt ze aan om te doden? Want sigaretten zijn dodelijk.
- ✓ Het succes van zonnepanelen schiet elektriciteitsnetbeheerders in het verkeerde keelgat en jut de bevolking op tegen plaatsers van zonnepanelen. Elk gezin zal een hogere elektriciteitsfactuur krijgen. Wat niet verteld wordt is:
 1. dat de helft van alle elektriciteit uit de zon geproduceerd wordt door grote bedrijven. Niet van enkele panelen op één dak bij jou thuis. Er zijn veel bedrijven die meer dan duizend panelen staan hebben.
 2. dat de aandeelhouders van de netbeheerders jaarlijks gaan lopen met honderden miljoenen euro's.
 3. dat elk gezin verplicht €142 betaalt aan de nucleaire elektriciteit, terwijl die nucleaire centrales al jaren uit hun schulden zijn.
 4. dat in Wallonië en Brussel er een ander en veel beter "zonnepanelen"-systeem van groene certificaten bestaat? Zelig! Maar het zullen de gezinnen zijn die veel meer zullen betalen... Iedereen spuwt zijn gal in het vervolg beter op die grote slokken en op parlementariërs die dit systeem in ere houden.

GGO's: pro of contra?

GGO's oftewel Genetisch Gemanipuleerde Organismen zijn onlangs weer in het nieuws geweest toen actievoerders een veld met GGO-aardappelen van de Universiteit Gent hebben vernietigd. Keuren wij deze actie goed? Of breder nog: zijn we voor of tegen genetisch gemanipuleerde organismen?

Om daar op te kunnen antwoorden, moeten we eerst weten wat GGO's nu juist zijn. Het woord zegt het eigenlijk zelf: Het zijn organismen die genetisch gemanipuleerd zijn oftewel organismen waarin door de mens op een onnatuurlijke wijze nieuwe genen zijn ingebracht of genen zijn gewijzigd. Zo heeft men bij de aardappelen in Gent genen ingebracht die er voor zorgt dat de aardappelvariëteit resistent is tegen de schimmel die de aardappelziekte veroorzaakt. Deze genen kwamen reeds natuurlijk voor bij bepaalde aardappelrassen en zouden dus ook via kruisingen in de aardappelvariëteit in kwestie gebracht kunnen worden. Waarom is dit dan via genetische manipulatie gebeurd? Eén van de voordelen van genetische manipulatie is dat het proces veel sneller gaat. Een tweede voordeel is dat er tegelijkertijd verschillende resistentiefactoren ingebracht kunnen worden. Met slechts één resistentiegen is de kans groot dat de schimmel zich na een tijdje heeft 'aangepast' en het gen weet te omzeilen. Met meerdere genen zal dat niet gebeuren. De teelt van deze GGO-aardappelen zou het gebruik van schimmelbestrijdende middelen met 80% doen dalen. Hier kunnen we als natuurvereniging op zich niet tegen zijn.

Maar hierbij is het debat rond GGO's zeker niet afgerond. De mens gaat nog een stuk verder met genetische manipulatie. Zo ontwikkelen bedrijven gewassen die resistent zijn tegen een bepaald herbicide en verkopen enkel zij deze herbiciden. De boeren die deze gewassen kweken, worden dus afhankelijk van dit bedrijf. Er worden bovendien ook vaak genen ingebracht van andere soorten, die dus niet natuurlijk bij de soort voorkomen (bv. genen van wortelen in tomaten). Hier is het

al moeilijker om te bepalen waar de grens van aanvaardbare genetische manipulatie ligt.

Een ander probleem is het vervuilen van het DNA van wilde planten. De genen die in gewassen zijn geïntroduceerd kunnen naar wilde planten uitzaaien. Een bekendste voorbeeld hiervan is maïs in Mexico. Maïs is daar een wilde, inheemse plant. Het gebruik van GGO-maïs door boeren heeft ertoe geleid dat de gemanipuleerde genen via bestuiving ook in de wilde maïs is terechtgekomen. Dit leidt tot genetische vervuiling van de inheemse maïs. Dat is uiteraard een minder goede zaak.

De kwestie rond GGO's is dus niet zwart-wit. GGO's dragen wereldwijd bij aan een meer duurzame en ecologische voedselproductie. Maar dit moet gebeuren zonder dat er gevaar is voor genetische contaminatie van de wilde soorten en zonder dat er boeren uitgebuit worden. En hoe ver mag men hier in gaan? Mag men bijvoorbeeld genen van planten in dieren introduceren? Dit is een debat dat gevoerd moet worden. Protest tegen GGO's mag en moet er zijn om het GGO-debat onder de aandacht te

brengen. Maar dit protest moet wel geweldloos gebeuren. En zeker zonder het vernietigen van een 'patatenveld'.

Koenraad

Bronnen: De Morgen en UGent

Conservaterssamenschooling op het Land van Zuyl te Overbroek. Aanwezigen (de keikoppen, toen Natuurreservaten Limburg) bespreken het toekomstig beheer van Overbroek en de natuur in Limburg in het algemeen: Yvon Princen, Jan Gabriëls, Willy Peumans, Luc Allemeersch, Felix Bergers, Willy Geenen, Willy Vanlook, Eddy Dupae en Diederik De Leersnyder (fotograaf). Datum: vermoedelijk 1991.

Kijk ook naar de ietwat wittere molshopen, dat is mergel, en naar de flinke hellingsgraad in Gelinden.